

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑
ของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา*
Learning Management in the 21st Century of
Charity Schools in Buddhist Temples

พระราชสุตาภรณ์ (ประสงค์ ช่างแสง)**

Phraratsutaporn (Prasak Changsang)

พระมหาอุดร อุตตโร (มากดี)***

Phrarmaha Udon Uttaro (Makdee)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

Email: Udon921@gmail.com

Received: January 05, 2023

Revised: April 07, 2023

Accepted: April 07, 2023

บทคัดย่อ

โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ทางวิชาการควบคู่ไปกับการฝึกอบรมคุณธรรมตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาในการหล่อหลอมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน ให้เจริญงอกงามมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม ศีลธรรม ในศตวรรษที่ ๒๑ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาได้เสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียน โดยการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลมาสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ รวมถึงเครื่องมือที่เชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ตได้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นหลายอย่างในระบบการศึกษา อาทิ ห้องเรียนอัจฉริยะ ระบบการเรียนแบบ E-learning การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ และสามารถนำประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ได้

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้; ศตวรรษที่ ๒๑; โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

* บทความนี้ได้พัฒนาจากหนังสือสารนิพนธ์ ที่พิมพ์เผยแพร่ เนื่องในงานพิธีประสาทปริญญา ประจำปี ๒๕๖๕ ณ อาคาร มวก ๔๘ พรรษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ ๘-๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๕.

** พระราชสุตาภรณ์ (ประสงค์ ช่างแสง), รศ.ดร. Phraratsutaporn (Prasak Changsang) Assoc.Prof.Dr.

*** พระมหาอุดร อุตตโร (มากดี), ผศ.ดร. Phrarmaha Udon Uttaro (Makdee) Assist.Prof.Dr.

Abstract

Charity schools in Buddhist temples are one type of educational management that falls under the Office of the Private Education Commission, with learning activities based on the Ministry of Education's curriculum. Charity schools provide students with opportunities for academic learning as well as moral training based on Buddhist teachings in order to develop desirable characteristics. Students are cultivated to be knowledgeable, capable, and moral in the 21st century. Charity schools in Buddhist temples also enhance students' potential by utilizing digital and media technology to support learning management, including the use of tools that connect to the internet system. This results in numerous changes in the educational system, such as smart classrooms, E-learning systems, and so on. It is necessary to develop personnel with the knowledge and techniques to manage learning effectively so that students can achieve learning objectives and apply their learning experiences in their daily lives.

Keywords: Learning Management; 21st Century; Charity Schools in Buddhist Temples

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ถือว่าเป็นพื้นฐานอันสำคัญของการพัฒนาและเป็นเครื่องชี้นำสังคม ผู้ได้รับการศึกษาจึงเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ด้วยความสำคัญของการศึกษาดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของรัฐให้จัดการศึกษาแก่ประชาชนไม่น้อยกว่า ๑๒ ปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ในมาตรา ๘๐ (๓) ได้กล่าวถึงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีการศึกษาแห่งชาติกฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข^๑

---

^๑ ราชกิจจานุเบกษา, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๔๗ ก ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐, หน้า ๒๓/๒๔.

การจัดการเรียนการสอน และการปลูกฝังสังคมในปัจจุบันปลูกฝังวัฒนธรรมการรับในตัวเด็กไทย คือ เชื่อตามที่ได้ฟัง ขาดความมั่นใจในตัวเอง ไม่แสวงหาข้อมูลสารสนเทศที่เชื่อถือได้ ขาดความกระตือรือร้น ติดรูปแบบเดิม ๆ จึงต้องปลูกฝังการเรียนรู้ที่เสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียน โดยการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล มาสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยทำให้ความรู้ที่มีเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจนอย่างรวดเร็วผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ คือ มีคุณธรรม รู้จักคิดวิเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ แสวงหาความรู้ รู้เท่าทันสารสนเทศในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง รับผิดชอบต่อส่วนรวม คำนึงถึงสังคม^๒

การจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนจึงเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ผู้สอนจะต้องมีองค์ความรู้ที่จำเป็นหลากหลาย และสามารถบูรณาการความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน รวมถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้สอนสามารถดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสถานะความเป็นจริงได้^๓ การเรียนรู้ย่อมมีความแตกต่างกันของแต่ละบุคคลส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ต่างกัน อันเกิดจากสถานะแวดล้อม บุคลิกภาพ อารมณ์และสังคม ของแต่ละบุคคล การเรียนรู้ต้องไม่ใช่สถานการณ์สมมติในห้องเรียน แต่ต้องออกแบบการเรียนรู้ให้ได้เรียนในสภาพที่ใกล้เคียงชีวิตจริงที่สุด และควรเป็นบริบทหรือสภาพแวดล้อมในขณะที่เรียนรู้ ความแตกต่างของพื้นฐานความรู้และพื้นฐานประสบการณ์เดิมของนักเรียนได้เป็นรายบุคคลกล่าวคือ วิธีการใดก็ตามที่ผู้สอนนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เรียกได้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้

โรงเรียนจึงเป็นสถาบันทางการศึกษาที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการหล่อหลอมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน เพื่อไปเป็นสมาชิกที่ดีมีคุณภาพ เพื่อออกไปพัฒนาสังคมในอนาคต เด็กจึงเป็นทั้งทรัพยากรและผู้ใช้ทรัพยากรการจัดการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในสถานศึกษาในรูปแบบโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ และให้สอดคล้องกับสถาบันที่เป็นศูนย์กลางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โรงเรียนได้รับการจัดตั้งเพื่อเป็นการกุศลให้ผู้มีฐานะยากจนได้รับการศึกษาเล่าเรียนในระดับสูงขึ้น ดังนั้น โรงเรียนการกุศลในพระพุทธศาสนาจึงเป็นทางเลือกหนึ่งของสถาบันการศึกษาที่น่าสนใจในการให้บุตรหลานไปเรียนเพื่อให้ได้มีโอกาสได้เรียนทั้งวิชาการต่าง ๆ และมีโอกาสได้รับการกล่อมเกลาจิตใจด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ทั้งนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนเป็นทั้งคนดีและคนเก่งในสังคม โดยการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนต้นแบบด้านการพัฒนาความรู้ควบคู่กับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม คณะสงฆ์ควรเข้ามามีส่วนร่วมทางการบริหาร

^๒ ไพฑูรย์ สินลารัตน์, ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ : ต้องก้าวให้พ้นกับดักของตะวันตก, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๑๙-๒๒.

^๓ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เทียนวัฒนา พรินท์ติ้ง, ๒๕๕๓), หน้า ๑.

และการจัดการโรงเรียนและผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสามารถนำสถานศึกษาให้การเน้นงานไปได้ด้วยการกำหนดแผนงาน วิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนานั้น เป็นสิ่งที่ผู้สอนตระหนักเป็นอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ มากมายอันส่งผลต่อการเรียนรู้และวิถีการดำเนินชีวิตของผู้เรียน ผู้สอนจึงเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนได้มีความรู้ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ของผู้สอน จึงเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน การที่ผู้สอนจะจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเกิดสัมฤทธิ์ผลต่อผู้เรียนได้นั้น ผู้สอนจะต้องมีองค์ความรู้ที่จำเป็นหลากหลาย และสามารถบูรณาการความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน รวมถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้สอนสามารถดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาวะความเป็นจริงได้ เพื่อให้ผู้สอนสามารถดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาวะความเป็นจริงได้ ผู้เขียนได้ศึกษาใน ๓ ประเด็น คือ (๑) การจัดการเรียนรู้ (๒) การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และ (๓) โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การจัดการเรียนรู้

ความหมายของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการหรือวิธีการใด ๆ ก็ตามที่ผู้สอนนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดการพัฒนาตนในทุก ๆ ด้านอย่างเต็มศักยภาพ เรียกได้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น จึงมีผู้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้และมีความสุข^๕ จึงเป็นกิจกรรมในแง่มุมต่าง ๆ ๔ ด้าน ดังนี้

๑) ด้านหลักสูตร (Curriculum) หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษา ความเข้าใจในจุดประสงค์รายวิชา และการตั้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตลอดจนเลือกเนื้อหาได้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น

๒) ด้านการจัดการเรียนรู้ (Instruction) หมายถึง การเลือกวิธีสอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้

^๕ Hough, J. B. and Duncan, K., *Teaching description and analysis*, (Addison-Westlu, 1970), p. 144.

๓) ด้านการวัดผล (Measuring) หมายถึง การเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสมและสามารถวิเคราะห์ผลได้

๔) ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ (Evaluation) หมายถึง ความสามารถในการประเมินผลของการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดได้^๕

กระบวนการที่มีระบบระเบียบครอบคลุมการดำเนินการตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนถึงการประเมินผล^๖ กระบวนการ วิธีการ การจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ โดยมีการจัดบรรยากาศ เนื้อหาสาระ กระบวนการ การประเมินผลการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของชุมชน แหล่งการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาคนและชีวิตให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มตามความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน^๗ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้^๘ การดำเนินงานของผู้สอนตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนถึงสิ้นสุดการประเมินผล การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและเกิดทักษะหรือสมรรถนะต่าง ๆ ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้^๙

จากความหมายในข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ คือ กระบวนการที่ผู้สอนจัดสถานการณ์ สภาพการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ และสามารถนำประสบการณ์การรู้นั้นไปใช้ได้

ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่เจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยภาพรวมการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญหลายประการดังนี้

^๕ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, **คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๗), หน้า ๗.

^๖ วิชัย ประสิทธิ์วิฑูฒิเวชช์, **การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ท้องถิ่น**, (กรุงเทพมหานคร: เลิฟแอนด์ลิฟ เพรส, ๒๕๔๒), หน้า ๒๕๕.

^๗ คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, **ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๓), หน้า ๒๑.

^๘ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, **คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๗), หน้า ๘.

^๙ กุณิศรา จิตรชญาวนิช, **การจัดการเรียนรู้**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๒), หน้า ๒.

๑. การจัดการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งโดยทั่วไป ผู้สอนจะกำหนดจุดประสงค์ในการเรียนรู้เอาไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ที่ดีขึ้น หรือต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

๒. การจัดการเรียนรู้ช่วยให้จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษابรรลุผลตามเป้าหมาย ทั้งนี้ การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ในหลักสูตรแต่ละระดับการศึกษาของสังคมไทย อาจจะมีทั้งความเหมือนกันและต่างกัน แต่ไม่ว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาในแต่ละระดับจะกำหนดไว้อย่างไร สิ่งสำคัญที่จะทำให้จุดมุ่งหมายของการศึกษابรรลุผลก็คือ การจัดการเรียนรู้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่ดีมีประสิทธิภาพจะส่งผลทำให้การศึกษามีคุณภาพ

๓. การจัดการเรียนรู้ช่วยเสริมสร้างทักษะต่าง ๆ ให้ผู้เรียนสามารถที่จะนำไปใช้ในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ซึ่งทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับผู้เรียนที่สถานศึกษาควรจัดให้กับผู้เรียนมีหลายทักษะด้วยกัน เช่น ทักษะกระบวนการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะทางสังคม ทักษะการสื่อสาร ทักษะทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการใช้เทคโนโลยี เป็นต้น

๔. การจัดการเรียนรู้ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ทำให้ผู้เรียนเป็นคนที่สามารถแยกดีชั่วถูกผิดออกอย่างมีเหตุผล มีหลักยึดปฏิบัติในการใช้ชีวิตอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง ดีงาม และทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

๕. การจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนรู้จักเอาตัวรอด เนื่องจากการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างองค์ความรู้พัฒนาให้ผู้เรียนมีสติปัญญาที่ชาญฉลาด รวมทั้งพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนและยังสามารถช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลายให้ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในการดำรงชีวิตให้มีความสุขในสังคม ดังนั้น เมื่อผู้เรียนได้รับทั้งความรู้ ประสบการณ์และทักษะต่าง ๆ จากการศึกษาและการจัดการเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งดังกล่าวมาใช้ให้เป็นประโยชน์และรู้จักที่จะเอาตัวรอดอยู่ในสังคมได้อย่างรู้เท่าทัน

๖. การจัดการเรียนรู้ช่วยสร้างเสริมประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการดำรง ชีวิตประจำวัน

๗. การจัดการเรียนรู้สามารถนำไปสู่การสร้างเสริมอาชีพหรือรายได้ให้กับผู้เรียน

๘. การจัดการเรียนรู้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้หน้าองค์ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ไปใช้พัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติให้มีความก้าวหน้าได้^{๑๐}

^{๑๐} กุณิศรา จิตรชญาณวิช, การจัดการเรียนรู้. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๒), หน้า ๑๑.

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้านไปสู่ความสำเร็จในชีวิต ทั้งนี้ ผู้เรียนจะประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนเป็นสำคัญ หากผู้สอนเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับผู้เรียน ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน

องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้

อัครา เอิบสุขสิริ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องคำนึงองค์ประกอบ ๔ อย่าง^{๑๑} ได้แก่

๑. ลักษณะของผู้เรียนอันประกอบด้วยลักษณะทางกายภาพ จิตใจ สติปัญญา จริยธรรมค่านิยม แรงจูงใจ พฤติกรรมส่วนตัว พฤติกรรมกลุ่ม ความต้องการพิเศษ เพศ และวัฒนธรรมที่ติดตัวมา

๒. ลักษณะของผู้สอนอันประกอบด้วยเจตคติต่อการเรียนรู้ เจตคติต่อผู้เรียน เจตคติต่อตนเอง และความเข้าใจในงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๓. กลยุทธ์ในการสอนอันประกอบด้วยการนำทฤษฎีการเรียนรู้มาปฏิบัติจริง วิธีสอนและต้นแบบวิธีสอนเฉพาะรายบุคคล แผนการสอน เทคนิคที่หลากหลาย วินัยของผู้เรียน การใช้แบบทดสอบ

๔. เนื้อหาวิชาอันประกอบด้วยโครงสร้างที่สำคัญ แนวคิดพื้นฐานของเนื้อหาที่จะสอน ลำดับของเนื้อหา การเลือกเนื้อหาในการสอน ระดับความสำคัญของเนื้อหาในแต่ละส่วน ฯลฯ

ประไพ ฉลาดคิด ได้กล่าวองค์ประกอบของการสอนไว้ดังนี้ ลองจินตนาการเป็นภาพต่อไปนี้ในการสอนแต่ละครั้งเมื่อผู้สอนเข้ามาในชั้นเรียนน่าจะมีกิจกรรมการเรียนการสอนเกิดขึ้น นั่นหมายความว่าในห้องเรียนนั้นคงไม่ใช่ห้องเรียนที่ว่างเปล่า แต่ควรมีองค์ประกอบต่อไปนี้ในชั้นเรียน^{๑๒}

๑. ผู้สอน ผู้สอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งต่อการสอน เพราะต้องเป็นผู้รู้หลักสูตรและนำเนื้อหาสาระมาดำเนินการสอน มีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตลอดเวลาของการเรียนการสอน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในบทเรียน มีทักษะกระบวนการ และมีเจตคติที่ดีตามเจตนารมณ์ของบทเรียนและหลักสูตร นอกจากนั้น ครูยังต้องมีความสามารถใช้สื่อประกอบการสอน และสอนให้ตรงตามจุดประสงค์ที่ได้วางไว้ทำให้การสอนดำเนินไปได้อย่างราบรื่น

๒. ผู้เรียน ผู้เรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสอน เพราะการสอนจะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องมีผู้เรียนเป็นผู้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้สอนจัดให้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เป็นไปตามจุดประสงค์ของการสอนที่ตั้งไว้

^{๑๑} อัครา เอิบสุขสิริ, *จิตวิทยาสำหรับครู*, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท วี.พี. (๑๙๙๑) จำกัด, ๒๕๕๖), หน้า ๑๐๖.

^{๑๒} ประไพ ฉลาดคิด, *หลักการสอน*, (กรุงเทพมหานคร: เกษมศรี ซี.พี., ๒๕๔๘), หน้า ๔-๕.

๓. กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบอีกประการหนึ่ง ที่มีความสำคัญมากต่อการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนนั้นออกแบบโดยผู้สอนและผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ จนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีการวัดผลและประเมินผลตามที่ได้วางแผนไว้

๔. บริบทในการเรียนการสอน ในการสอนที่ต้องการให้เกิดผลที่ดีทั้งต่อผู้สอนและผู้เรียนนั้น สภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องคำนึงถึง อันได้แก่ ความเหมาะสมของสีในห้องเรียน การถ่ายเทของอากาศ ทิศทางลม เสียงรบกวนจากภายนอกห้องเรียน เช่น เสียงรถยนต์วิ่งผ่านไปมา กลิ่นเหม็นจากตลาดสด เป็นต้น

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ในข้างต้นมีหลายอย่างด้วยกันเริ่มตั้งแต่ผู้สอน ผู้เรียน บทเรียนหรือเนื้อหาวิชา สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง หากขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไปก็จะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนไม่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้อย่างสมบูรณ์ตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ไม่เต็มศักยภาพและไม่บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

โลกในศตวรรษที่ ๒๑ มีสิ่งใหม่ปรากฏขึ้นมากมายในแต่ละวัน ซึ่งผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้จบสิ้น ดังนั้น การสอนที่เน้นให้ผู้เรียนจำจึงเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องนัก เพราะสิ่งที่ควรนำไปสอนผู้เรียนยังมีอีกมากมาย และไม่สามารถสอนจนหมดสิ้น ภายในเวลาเรียนที่กำหนดได้ ดังนั้น เนื้อหาสาระที่จะนำไปจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ จึงควรมุ่งเน้นที่การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เป็นบุคคลที่มีเครื่องมือในการสร้างความรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก มีความสามารถในการสกัดและคัดกรองข้อมูลที่ควรเรียนรู้ ผู้สอนจึงควรมุ่งสอนเกี่ยวกับกระบวนการแสวงหาความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความอยากที่จะเรียนรู้ ที่เรียกว่ามีจิตแห่งวิทยาการ เกิดการรู้จัก สอนเกี่ยวกับการคิดขั้นสูง การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา การจัดการแก้ไขปัญหา การสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น การสร้างเครือข่าย มีทักษะ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยได้เรียนเกี่ยวกับการใช้ไอซีทีเป็นเครื่องมือในการช่วยแสวงหาความรู้และนำมาสร้างองค์ความรู้ ฝึกวางแผนการทำงาน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดการความรู้ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ รวมทั้งได้เรียนรู้วิธีการวิเคราะห์แนวโน้มและสามารถคาดการณ์ความเป็นไปในอนาคต^{๑๑}

พิมพ์ธ์ เตชะคุปต์และพะเยาว์ ยินดีสุข ที่ได้กล่าวถึงกระบวนการที่คนใหม่การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นการศึกษาที่เน้นให้คนมีปัญญา เพราะปัญญาของคนในชาติ มีความสำคัญยิ่งกว่าทรัพยากร

^{๑๑} ฌิรดา เวชญาลักษณ์, **หลักการจัดการเรียนรู้**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๑), หน้า ๕๘.

แร่ธาตุ การศึกษาในยุคนี้เน้นรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ เน้นการร่วมมือจากปวงชน เป็นการศึกษาที่เน้น การเรียนวิธีการเรียนรู้ เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือและการเรียนรู้แบบรวมพลัง การจัดการเรียนรู้เน้น การสอนที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้เอง ครูต้องสามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การจัดการ เรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนใช้ปัญญาในการสร้างความรู้และผลผลิตด้วยตนเองที่มีค่าต่อสังคม กระบวนทัศน์ ของการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น จึงต้องมีการปรับกระบวนทัศน์ของครูไทยจาก กระบวนทัศน์เดิมที่ครูเป็นศูนย์กลาง (teacher-centered) เป็นกระบวนทัศน์ใหม่ของการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (child-centered) เน้นการบูรณาการ (integration) โดยกระบวนทัศน์ใหม่สามารถ สรุไปได้ดังนี้^{๑๔}

๑. การเรียนรู้เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

- ๑.๑ ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้สนับสนุน และเป็นพี่เลี้ยง
- ๑.๒ ใช้หลากหลายรูปแบบในการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ
- ๑.๓ เราให้ผู้เรียนอยากรู้ อยากเห็น กระตุ้นความสนใจให้คิดลงมือปฏิบัติ สืบถาม ตรวจสอบ และ เรียนรู้
- ๑.๔ การสอนเป็นกระบวนการริเริ่ม อำนวยความสะดวก และให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วย ตนเอง และค้นพบความสามารถที่สมบูรณ์ด้วยตนเอง
- ๑.๕ การสอนคือ การร่วมกันอย่างมีความสุขในการใช้กระบวนการแล้ว ทำให้เกิดผลการเรียนรู้โดย ผู้เรียน
- ๑.๖ การสอนเป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต และหมายถึงการค้นพบอยู่เสมอ การทดลอง ความสามารถ หรือศักยภาพของตนเอง การสะท้อนกลับและการพัฒนาอาชีพ

๒. การเรียนรู้ที่เน้นท้องถิ่นและเน้นความเป็นสากล

- ๒.๑ ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ในท้องถิ่น ในชุมชนและใน จังหวัด
- ๒.๒ จะต้องเป็นการสอนที่เน้นกลุ่มหรือทีมและการสร้างเครือข่าย
- ๒.๓ เป็นการสอนจากห้องเรียน สู่ออกนอก
- ๒.๔ เป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้แก่ผู้เรียนอย่างไม่จำกัดเวลาและสถานที่
- ๒.๕ สอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยผ่านกระบวนการกลุ่ม
- ๒.๖ เน้นการสร้างเครือข่ายของครูในโรงเรียน ออกสู่ออกนอก

^{๑๔} พิมพันธ์ เดชะคุปต์และเพียวาร์ ยินดีสุข, การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๔๓-๔๖.

จากแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ จะสรุปได้ว่า ผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สอนเกี่ยวกับกระบวนการแสวงหาความรู้ ให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีเครื่องมือในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเน้นการทำงานเป็นทีม มีการบูรณาการหลาย ๆ วิชาเข้าด้วยกัน ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้สนับสนุน และเป็นพี่เลี้ยง โดยใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการสร้างเครือข่ายสู่โลกภายนอก สามารถนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้

โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ได้รับการพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้า และเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพสูงขึ้นจากเดิมมาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยเฉพาะให้การสนับสนุนถึง ร้อยละ ๑๐๐ ตามแนวทางของบัตรอุดหนุนค่าเล่าเรียน ทำให้โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา มีหลักประกันความมั่นคงด้านการเงินจากรัฐในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม การพัฒนาโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนนั้นจะหวังเพียงการสนับสนุนจากงบประมาณที่เป็นเพียงเงินอุดหนุนอย่างเดียวเท่านั้นไม่เป็นการเพียงพอ ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูซึ่งเป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติงานในโรงเรียนจำเป็นต้องมีแนวความคิดและหลักการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลกด้วย จึงจะทำให้การพัฒนาโรงเรียนประสบผลสำเร็จได้^{๑๕}

โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เดิมใช้ชื่อว่า โรงเรียนราษฎร์ของวัดเกิดขึ้นตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์ของวัด พุทธศักราช ๒๔๘๘ ได้ประสบปัญหาในการดำเนินงานมาโดยตลอด เนื่องจากในช่วงแรก ๆ ได้รับอุดหนุนเหมือนโรงเรียนเอกชนทั่วไป และไม่สามารถเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนจากผู้ปกครองนักเรียนได้ สาเหตุจากผู้ปกครองนักเรียนร้อยละ ๙๕ มีฐานะยากจน จึงทำให้โรงเรียนบางแห่งต้องเลิกกิจการและบางแห่งก็ได้โอนกิจการให้รัฐบาล (ในอดีต)

แนวความคิดจัดตั้งโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

พุทธศักราช ๒๔๘๘ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ได้ถือกำเนิดขึ้นโดยมีชื่อว่าโรงเรียนราษฎร์ของวัด เกิดขึ้นตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ (พลตรีพระยาอมรวิสัยสรเดช ผู้ว่าราชการรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ) ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการเรื่องโรงเรียนราษฎร์ของวัด เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๔๘๘ ระเบียบดังกล่าวเปิดโอกาสให้วัดมีบทบาทจัดตั้งโรงเรียนตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. ๒๔๗๙ โรงเรียนราษฎร์ของวัดประเภทสามัญศึกษา (ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษา) เปิดทำ

^{๑๕} อุดม ชำนิ, สำนักงานกลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา, โรงเรียนพินิจประสาน อำเภอมืองจังหวัดพะเยา, (ปราจีนบุรี: เจตนารมณัณท์, ๒๕๕๓), หน้า ๕.

การสอนในเวลากลางวันตามปกติตั้งขึ้นเพื่อการกุศลอยู่ในวัดรับนักเรียนทั้งที่เป็นพระภิกษุสามเณรและฆราวาส^{๑๖}

การจัดตั้งโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

๑. เพื่อช่วยเหลือชุมชนด้านการศึกษาและเผยแพร่วัฒนธรรมสู่เยาวชนไทย
๒. จัดการศึกษาเพื่อการกุศลโดยไม่หวังผลกำไร มุ่งสงเคราะห์เด็กยากจนและเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา

๓. มุ่งปลูกฝังให้เยาวชนไทยเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมและมีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ^{๑๗}

สภาพการบริหารของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

๑. เป็นโรงเรียนเอกชนที่วัดเป็นเจ้าของและมีเจ้าอาวาสเป็นผู้รับใบอนุญาตโดยตำแหน่ง
๒. การบริหารโรงเรียนอยู่ในรูปของคณะกรรมการอำนวยการ (กรรมการบริหารโรงเรียน) ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ

๓. การจัดการศึกษาแบบเรียนฟรี โดยไม่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียน รัฐให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียน ๑๐๐%^{๑๘}

การจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ปัจจุบันระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในโรงเรียนมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้คอมพิวเตอร์ เป็นเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เกิดการพัฒนาของเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์จากผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ที่ไม่ได้จำกัดเพียงวิชาหลักเท่านั้น แต่ยังสามารถเรียนรู้ในเรื่องอื่น ๆ ตามความถนัด หรือเพื่อพัฒนาทักษะเสริมในด้านต่าง ๆ ได้อีกด้วย จึงทำให้การเรียนการสอนมีการใช้เทคโนโลยี รวมถึงเครื่องมือที่เชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ตได้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นหลายอย่างในระบบการศึกษา ซึ่งได้แก่

ห้องเรียนอัจฉริยะ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ไม่ได้จำกัดเพียงในหนังสือเรียนอีกต่อไป เมื่อมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในห้องเรียน อย่าง Smart Board หรือ Presentation ที่มีภาพประกอบ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นภาพและทำความเข้าใจในเรื่องที่ยากได้เร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในขณะที่มีการสอนในห้องเรียน ก็มีการถ่ายทอดสดไปยังห้องเรียนในโรงเรียนหรือสถานที่อื่น ๆ ผ่านระบบการ Live ได้อีกด้วย

^{๑๖} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, การพัฒนาโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๑), หน้า ๖-๗.

^{๑๗} คณาจารย์, กลุ่มและสมาคมโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา, (ปราจีนบุรี: โรงพิมพ์ หจก. เจตนารมย์ภัณฑ์, ๒๕๕๓), หน้า ๕-๖.

^{๑๘} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, การพัฒนาโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๑), หน้า ๓๘-๕๐.

ระบบ E-learning และการทดสอบออนไลน์ ระบบการเรียนแบบ E-learning ในยุคปัจจุบันที่มีการพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองได้ง่ายผ่านทางแอปพลิเคชัน หรือ E-book โดยผู้สอนมีหน้าที่เพียงชี้แนะแนวทางในการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังมีระบบการทำแบบทดสอบหรือสอบย่อยที่ทำบนระบบออนไลน์ได้เลย ช่วยให้ประหยัดเวลาในการตรวจและการจัดเก็บคะแนนได้อย่างรวดเร็ว

บุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้มีโอกาสพัฒนาตนเองในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การเลือกใช้สื่อให้เหมาะสม เนื่องจากมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามารวมกับการสอน สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ง่าย ด้วยการสอดแทรกสื่อการเรียนต่าง ๆ เข้าไประหว่างสอนได้ ไม่ว่าจะเป็น ภาพ เสียง วิดีโอ รูปแบบการเรียนการสอนให้ทันสมัยมากขึ้น ด้วยการนำเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตมาผนวกเข้าด้วยกัน

โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เป็นการศึกษาสงเคราะห์แบบให้เปล่า ตามแนวพระพุทธศาสนา การศึกษาสมัยก่อนวัดเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ สู่ประชาชนสังคมไทย ปัจจุบันระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เข้ามามีบทบาทในโรงเรียนมากขึ้น ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้หลายด้าน มีระบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยระบบที่เป็นมัลติมีเดีย ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ แสวงหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ การเรียนรู้โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน มีรูปแบบการเรียนรู้ ได้แก่

- ๑) จัดการเรียนรู้ “ตลอดเวลา” (Anytime) เวลาใดก็สามารถเรียนรู้ได้
- ๒) เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ “ทุกหนแห่ง” (Anywhere)
- ๓) การให้ทุกคน (Anyone) ได้เรียนรู้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพของตน ตั้งแต่ระดับอนุบาล เป็นต้นไป

สรุป

โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เป็นโรงเรียนที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ทำให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม เป็นคนยอดคน ซึ่งกระบวนการที่เกิดขึ้นนั้น เกิดจากการจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนจัดสถานการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ และสามารถนำประสบการณ์การเรียนรู้นั้นไปใช้ได้ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีโอกาสร่วมคิด ร่วมวางแผนในการจัดการเรียนการสอน จึงทำให้นักเรียนเข้าใจกับบทเรียนหรือเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ซึ่งเหมาะสมกับวัย ระดับชั้น รวมทั้งสภาพสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทางวิชาการของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้ ยิ่งการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ครูผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สอนเกี่ยวกับกระบวนการแสวงหาความรู้ มีการบูรณาการหลาย ๆ วิชา

เข้าด้วยกัน โดยใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการสร้างเครือข่ายสู่โลกภายนอก สามารถนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ เมื่อโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาได้จัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนดังกล่าว จะช่วยให้นักเรียนได้รับการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ คุณธรรมและจริยธรรม ในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข นักเรียนจึงสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยระบบการจัดการเรียนรู้ได้แก่

- ๑) จัดการเรียนรู้ “ตลอดเวลา”
- ๒) เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ “ทุกหนแห่ง”
- ๓) การให้ทุกคนได้เรียนรู้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพของตน

ดังนั้น โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจึงเป็นทั้งแหล่งสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทางสังคม ให้มีโอกาสได้เรียนรู้ทางวิชาการควบคู่ไปกับการฝึกอบรมคุณธรรมตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ให้มีความพร้อมและส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและผลในทางปฏิบัติที่เป็นจริงและส่งผลให้เกิดการพัฒนาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ต่อไป

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง “การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา” เมื่อผู้เขียนได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ ๒๑ จึงได้สรุปมาเป็นองค์ความรู้จากการศึกษา ดังนี้

ภาพที่ ๑ การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

บรรณานุกรม

- กุลิศรา จิตรชญาวณิช. **การจัดการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๒.
- คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. **ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๓.
- คณาจารย์. **กลุ่มและสมาคมโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา**. ปราจีนบุรี: โรงพิมพ์ หจก. เจตนารมณณ์ภักดิ์, ๒๕๕๓.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์. **หลักการจัดการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๑.
- ประไพ ฉลาดคิด. **หลักการสอน**. กรุงเทพมหานคร: เกษมศรี ซี.พี., ๒๕๔๘.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์และพเยาว์ ยินดีสุข. **การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
- ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน. **ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ : ต้องก้าวให้พ้นกับดักของตะวันตก**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. **คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เทียนวัฒนา พรินต์ติ้ง, ๒๕๕๓.
- ราชกิจจานุเบกษา. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐**. เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๔๗ ก ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐, หน้า ๒๓/๒๔.
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. **การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร: เลิฟแอนด์ลิฟ เพรส, ๒๕๔๒.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. **การพัฒนาโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๑.
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. **คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๗.
- อชรา เอิบสุขสิริ. **จิตวิทยาสำหรับครู**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท วี.พรีน (๑๙๙๑) จำกัด, ๒๕๕๖.
- อุดม ชำนิ. **สำนักงานกลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา**. โรงเรียนพินิจประสารณ์ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. ปราจีนบุรี: เจตนารมณณ์ภักดิ์, ๒๕๕๓.
- Hough, J.B. and Duncan, K. **Teaching description and analysis**. Addison-Westlu, 1970.